

Message to 759 – the aesthetics of secrecy av Tomas Nygren
på Konstnärsföreningen Galleri K, Slottsgatan 11, Västerås
16 Februari – 3 Mars

2 Mars, Kl. 13.00 samtalar konstnären om utställningen på Galleri K

Durata video i installationen:

Videoprojektion 33 min 17 sek DVD-SD Video (loop)

Radiosändningar

Under de senaste åren har konstnären Tomas Nygren intresserat sig för att dokumentera radiosändningar av en speciellt typ ifrån olika mottagare i Europa, Nordamerika och Asien. Sändningarna, som ofta är en mekanisk röst, innehåller en serie uttalade siffror.

Fenomenet som kallas ”nummersändare”, Eng. ”number stations”/alt. ”one way voice link” (OWVL), är dock ingalunda nytt utan kan spåras tillbaks till de tidigaste röstsändningarna i radions historia. Kortvågssändningarna presenterar aldrig sig själva och då de i undantagsfall har kommenteras av någon myndighetsperson beskrevs de som ”sändningar av icke-kommersiellt bruk”. Fastän de hade sin mest frekventa period under kalla kriget fortsätter de sända sina kodade meddelanden *än i dag*. Man misstänker att de flesta nummersändningar har med spionageverksamhet att göra.

Spionage

I användandet av endast ett papper och en penna kan meddelandet avkodas genom att kombinera det sända siffrorna med agentens privata engångskod. Styrkan för denna metod som använder sig av högkvalitativ slump som utgångspunkt är att den är matematisk omöjlig att knäcka och på samma gång inte kväver mer än en radioapparat för mottagaren.

Med radiosignaler är det än idag väldigt svårt att spåra en eventuell lyssnare i kontrast till datorer som lämnar otaliga spår som IP-nummer, loggar och på hårddiskar. Radiovågorna är svåra att stoppa och i varje ögonblick passerar radiovågorna igenom gränser och människor. I utställningen kommer radiosändningar bl.a. att spelas som sändes i början av februari månad detta år inspelade av konstnären.

Estetik

I undersökandet av radiosändningarna samt även i de procedurer som inbegriper skapande och bearbetning av dessa växte det fram för konstnären en egenartad estetik som utställningen cirkulerar kring. I videoprojektionen kan man se en bandspelare som användes flitigt av CIAs underrättelseverksamhet under 70-talet tillsammans med olika visualiseringar av radiospektrumet och ljudinspelningar.

En av de tidigaste och utförligt beskrivande källorna för betydelsen av spionageverksamhet både i krigs och samhällskontroll är i militärgeneralens *Sun Tzu* (544–496 f.Kr Sun Wu / 孫武) bok ”Krigskonsten”. Boken som är en lärobok om militär strategi tillägnar hela det sista kapitlet om spionageverksamhet. I utställningen hänger ett fotografi där man kan skymta en person i en gammal dräkt ifrån Kina. Fotografiet är dubbelxponerat: dåtid speglas i nutid.

23 minuter in i videoprojektionen spelas ett musikavsnitt med trummor. Denna musik är tagen ifrån Kinas i radiosammanhang välkända ”fire dragon” musikstörsändare som används än idag. Störsändaren har aktivt blockerat radiokanaler som t.ex. ”Voice of America” eller Falun Gongs ”Sound of Hope”(TWN), BBC och Deutsche Welle.

Dubbelhetens vägg

Enligt Eva Horn i artikeln ”*Geheime Dienste. Über Praktiken und Wissensformen der Spionage*” (Lettre International (Tyskland) 53, Juli 2001 s.56-64) kan

”Underrättelseverksamhet kan utmärka sig som ett tveeggat svärd: villfarelse och kunskap på samma gång. Kunskapen som produceras är aldrig objektiv utan alltid strategisk.”

Denna för civilsamhället dolda aktivitet inbegriper en strävan över information som sträcker sig långt över publika domäner. På detta sätt är underrättelseverksamhet en del av vårt samhälle som deltagare i offentlig kunskap och skapare av strategiska riktningar i den.

Spioner i massmedia

Ett ständigt återkommande tema i filmvärlden är romantiserade skidringar av spionyrket. Då några lyckas mer eller mindre att återge en verklig arbetssituation kan några exempel ges på relativt trovärdiga scener i användandet av radio och engångskrypto i dessa filmer:

Der Westen Leuchtet, 1982, Regi: Niklaus Schilling
scenen då han kommer till hotellet

Sjutton moment av Vår, 1973 (Семнадцать мгновений весны), Regi: Tatyana Lioznova,
första episoden, sista scenen

Ljud och bildmaterial

Förutom det korta musikstycket (med fire dragon) i videon är samtligt ljud- och videomaterial inspelat av konstnären. Inget arkivmaterial har använts. Vissa radioinspelningar gjordes i början på februari detta år.